

گزارش

«**چالش قانون**» **گزارشهای پژوهشی پژوهشکده شورای نگهبان را معرفی، نقد و بررسی (۹۸) میکند**

تحلیل مبانی اصل هجدهم قانون اساسی

۱۱

◀◀ **اشاره: پژوهشکده شورای نگهبان، بازوی تحقیقاتی شورای نگهبان در انجام وظایفی است که قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بر عهده این شورا قرار داده است. گزارش های پژوهشی یکی از مجموعه آثار علمی منتشر شده از سوی این پژوهشکده است که توسط گروه های علمی پژوهشی شاغل در آن انجام شده است. گزارش های پژوهشی معمولاً به مفاهیم پایه مرتبط با وظایف شورای نگهبان می پردازد. «چالش قانون» ضمن اعلام آمادگی برای انعکاس متن جوابیه پژوهشکده شورای نگهبان، پیشاپیش از حسن توجه و پیشنهادات سازنده اندیشمندان و نخبگان سیاست‌گذاری می‌کند. این نوشتار به معرفی، نقد و بررسی گزارش پژوهشی تحلیل مبانی نظام جمهوری اسلامی ایران: تحلیل مبانی اصل هجدهم قانون اساسی می‌پردازد که هم اکنون از نظر خوانندگان گرامی می‌گذرد:**

دکتر محمدرضا ناری **ایبانه**

اصل هجدهم قانون اساسی

پرچم رسمی ایران به رنگ های سبز و سفید و سرخ با علامت مخصوص جمهوری اسلامی و شعار «الله اکبر» است.

معرفی گزارش

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: تحلیل مبانی نظام جمهوری اسلامی ایران: تحلیل مبانی اصل هجدهم قانون اساسی
مولف: آیت‌الله عباس کعبی
تحقیق و تنقیح: محسن ابوالحسنی
ویراستار تخصصی: علی بهادری جهرمی
دقت‌ر: مطالعات نظام سازی اسلامی
شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۱۳۳
تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۰۷/۲۰
تعداد صفحات: ۱۲
صفحه ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

دکتر: آیدالکترونیک پژوهشکده شورای نگهبان

در میحث اول گزارش با عنوان چارچوب مفهومی اینگونه آمده است: پرچم در کنار زبان و خط مشترک، یکی از ارکان هویت مشترک در همه کشورهای جهان به شمار می رود که اهمیت دادن به آن در میان مردم با استقلال کشور و همبستگی ملی رابطه مستقیمی دارد. آن چه در این بخش از تحلیل نظام جمهوری اسلامی ایران بر مبنای اصول قانون اساسی، باید به آن پرداخته شود بررسی این موضوع مهم است که آیا جایگاه پرچم در نظام جمهوری اسلامی ایران، هم چون کشورهای دیگر، صرفا یک نماد ملی برای همبستگی تابعان کشور محسوب می شود و یا این که مبنای فقهی نیز برای اهمیت دادن و توجه به آن وجود دارد؟ از این رو در این بخش، ضمن بررسی معنای پرچم و سابقه آن در طول تاریخ و به خصوص در دوران اسلامی، به مبنای فقهی اساسی سازی این اصل اشاره خواهد شد و تلاش خواهد شد تا پرسش فوق دربرسه، وجود مبنای فقهی برای پرداختن به پرچم جمهوری اسلامی ایران پاسخ داده شود.

آن پرچم دوم گزارش با عنوان تاریخچه استفاده از پرچم در اسلام اینگونه آمده است: پرچم قطعه

پارچه ای است منقوش به نشانی خاص که معمولا به میله ای اوخته می شود و به عنوان نماد یک قوم، کشور، ارمان یا سازمان معینی به کار می رود. این واژه که از زبان ترکی وارد ادبیات فارسی شده است، در فارسی بیریق، علم و رایت و در عربی لواء، الرايه ، بیرق، و العلم با همین معنا بیان شده اند. داشتن پرچم از دیرباز در میان گروه ها و قبایل امری مرسوم بوده است. گروه های مختلف برای نشان دادن استقلال و هویت خود معمولا به صورت قراردادی پرچمی برای خود بر می گزینند و از آن پرچم در زمان های صلح و جنگ استفاده می کردند.

این خلدون قدمت استفاده از پرچم را به آغاز خلقت انسان می رساند. گذشته از این ادعا ابداع و استفاده از پرچم در منابع تاریخی به ۱۳۳۲ هزار سال پیش نسبت داده شده است. استعمال پرچم در مصر قدیم و آشور و نینز، یهودی‌های امری کاملا معمول بوده است و در کتاب مقدس بارها به آن اشاره شده است. در طول تاریخ، در جنگ ها بر افراشته نگاه داشتن و حفظ لوای ارتش اهمیت بسیاری داشته است؛ چرا که برافراشته بودن پرچم همواره به عنوان نمادی از اقتدار لشگر بوده و نیروهای نظامی در حال جنگ، با دیدن پرچم افراشته سپاه، روحیه گرفته و نسبت به ادامه جنگ استوار می شدند. از سوی دیگر پرچم داری همواره یک منصب مهم به شمار می رفته است و معمولا برای هر جنگ، پرچم سپاه به دست فرد مخصوصی سپرده می شد که از دلآوری بیشتری نسبت به دیگران برخوردار بوده و یا از فضیلت و برتری خاصی برخوردار بوده است و در صورت کشته شدن او بلافاصله فرد دیگری پرچم را برافراشته نگاه می داشت تا در هیچ زمانی پرچم از اهتزاز نیفتد. در سال های آغازین بعثت پیامبر گرامی اسلام ، سنت پرچمداری در حجاز نیز رواج داشته است و بنی عبدالدار به عنوان یکی از قبایل قریش، منصب پرچم داری قریش را بر عهده داشته اند.

این سنت معمول توسط پیامبر نیز در پیش گرفته شد و در غزوات و جنگ های مختلف مسلمانان همیشه پرچمی را به عنوان نماد داشتند که رنگ ها و طرح های مختلفی برای آن ذکر کرده اند. اهمیت پرچم در نگاه عموم مردم نه به خاطر پارچه آن و رنگ و نقشی است که بر آن بسته شده است، بلکه پرچم از دید همگان نمادی از قدرت و اتحاد آن گروه یا سپاه است که بایستی به آن احترام گذاشته شود و جایگاه آن حفظ شود.

این اهمیت و منزلت پرچم در پرچمداری هم تبلور پیدا کرده است و در دوران اسلامی، کسی که به عنوان صاحب پرچم سپاه انتخاب می شد، از اهمیت خاصی برخوردار بود. این اهمیت در کلام امیرالمومنین این گونه تبلور پیدا کرد که در توصیه های خود به سپاهیانشان در ترغیب به جهاد از چگونگی اهتزاز پرچم سپاه و تبعیت از آن و حفظ و ویژگی های صاحب پرچم سخن می گویند. پیامبر اسلام نیز در عمل به خاطر اهمیت پرچم و پرچم داری، در انتخاب صاحب پرچم بسیار دقت می کردند تا با فضیلت ترین افراد را به این منصب بگمارند. گفته شده است نخستین پرچمی که در اسلام افراشته شد و توسط پیامبر به کسی سپرده شد در جریان سریه حمزه بن عبدالطلب بود که توسط شخص ایشان بسته شد و به حضرت

حمزه سیدالشهداء عموی پیامبر داده شد تا ایشان اولین پرچمدار اسلام به حساب آیند. نقش پرچم در طول تاریخ به عنوان نماد قدرت و اتحاد و همبستگی گروه و صاحب پرچم به عنوان فرد شجاع و مورد اعتماد و برجسته آن گروه باعث شده است تا پرچم در ادبیات به عنوان استعاره ای از قدرت و اقتدار به شمار آید. چنانچه در قرآن کریم نیز پس از توصیه به اطاعت از خداوند و رسول در آیه ۱۲ سوره انفال، مسلمانان را از نزاع و اختلافات، برحذر داشته و آن را باعث ضعف و از بین رفتن قدرت و اقتدار مسلمانان دانسته است و برای این منظور از عبارت و تذهب ریحکم استفاده شده است.

در میحث سوم گزارش با عنوان مبنای فقهی اساسی سازی اصل هجدهم قانون اساسی اینگونه آمده است: اصل هجدهم قانون اساسی به توصیف ظاهر پرچم جمهوری اسلامی ایران پرداخته است و با اساسی سازی آن به پرچم اهمیت ویژه ای داده است. نکته قابل اشاره و مهم در تحلیل فقهی مبانی نظام جمهوری اسلامی ایران بر پایه اصول قانون اساسی، بررسی این نکته است که آیا پرچم و احترام و تکریم و اهمیت آن، از مبانی فقهی برخوردار است؟ به عبارت دیگر آیا قانون اساسی بر پایه یک مبنای فقهی اقدام به اساسی سازی این اصل کرده است؟ و یا این که موضوع پرچم و ابعاد مختلف آن، چنین مبنایی ندارد. مهم ترین پیش فرض لازم برای پاسخ به این سوال، فهم این نکته است که چگونه و در چه صورتی میتوان از ابتدای موضوعی بر مبنای فقهی سخن گفت؟ به عبارت دیگر چگونه می توان بر اساس مبنای فقهی درباره مساله ای حکم صادر کرد و آن را شرعی یا غیرشرعی دانست؟ در اندیشه دینی هر مساله شرعی از دو رکن اصلی موضوع و حکم تشکیل می یابد. موضوع بستر صدور حکم شرعی است و حکم به واسطه موضوع به فعلیت می رسد. برای نمونه در حکم وجوب پرداخت خمس بر مکلفین، حکم مساله وجوب و موضوع آن خمس می باشد. بر این اساس در یک گزاره شرعی پیوند میان موضوع و حکم پیوندی ناگسستنی محسوب میگردد. تا جایی که شهید صدر بر خلاف نگاه رایج به قضیه اجتهاد که استنباط مسائل شرعی را در گرو حکم شناسی و علوم مربوط به آن می دانستند، اجتهاد در فقه اسلامی را منوط به دو عامل موضوع شناسی و حکم شناسی در کنار یکدیگر می داند و اجتهاد را فعالیتی مرکب از موضوع شناسی و حکم شناسی معرفی می کند. در تبیین این عبارت باید گفت از آن جا که فعلیت احکام شرعی مستلزم وجود موضوع است، در ارتباط میان حکم و موضوع، وجود حکم دایر مدار وجود موضوع است و هر گاه حکمی بیان می گردد موضوعی پیش از آن مفروض دانسته شده و رابطه ای علی و معلولی میان حکم و موضوع برقرار می باشد، به نحوی که موضوع علت صدور حکم است و بر این اساس موضوع شناسی و صدور احکام متناسب با آن موضوع اهمیت فراوانی می یابد. به زبان ساده تر، در فرآیند استنباط احکام شرعی در علم فقه، مقدمه قضیه را حکم، شناخت دقیق موضوع قضیه است. فقیه ابتدا باید موضوع دشری را شناخته و بر اساس مختصات موضوع، بتواند بر اساس شیوه های استنباط موجود در علم اصول فقه، به تفقه و کشف حکم شرعی از منابع فقهی اقدام نماید. اهمیت موضوع شناسی تا آن جا خواهد بود که چنانچه در شناخت موضوع در فرآیند اشتباه کوچکی رخ دهد، نتیجه فرآیند صدور حکم کاملا متناقض خواهد شد و ممکن است میان دو فقیه که در مساله ای فتوا صادر می کنند، به علت این که در گام موضوع شناسی تفاوتی پیش آمده و یکی از آنها موضوع را به درستی نشانخته باشد، اختلاف در فتوا پیش آید. پس با توجه به آن چه در ضرورت موضوع شناسی برای فهم حکم و مبانی مساله بیان شد، ضروری است تا برای روشن شدن مبانی فقهی در اساسی سازی این اصل، ابتدا موضوع پرچم و ابعاد مختلف آن روشن گردد، تا پس از شناخت موضوع پرچم و ابعاد مختلف آن، بتوان از حکم آن سخن گفت.

در جمع بندی گزارش اینگونه آمده است: یکی از مباحثی که در تحلیل فقهی مبانی قانون اساسی بر اساس اصول مختلف آن حائز اهمیت است، پرداختن

به این امر است که آیا هر کدام از موضوعات مطرح شده در قانون اساسی، بر مبنای فقهی استوار شده است و یا این که چنین مبنایی ندارند؟ در بحث و بررسی پیرامون اصل هجدهم قانون اساسی که به توصیف پرچم جمهوری اسلامی ایران پرداخته است نیز این نکته محل بررسی است که آیا پرچم سه رنگ جمهوری اسلامی ایران و اشکال منقوش در آن مبنایی فقهی دارند و یا خیر؟ بررسی مبانی فقهی و حکم یک موضوع در علم فقه نیازمند موضوع شناسی است. تا زمانی که موضوع آن شناخته نشود، نمی توان درباره حکم آن سخن گفت. بررسی موضوع پرچم گویای این است که در طول تاریخ پرچم همواره نمادی از استقلال، اقتدار و هویت یک واحد اجتماعی بوده است که برای اعلام آن به دیگران استفاده می شده است. اگر چه هر گروهی تلاش داشته و طرح و شکل پرچم خود، ارمان های خود را نمایش دهد، اما مهم تر از اشکال و رنگ های آن، نوعی قرارداد اجتماعی میان مردم آن کشور وجود داشته که پرچم را به عنوان نماد هویت و استقلال ملی خود دانسته و به مرور زمان به عنوان بخشی از هویت آن مجموعه شناخته می شود. در جمهوری اسلامی ایران نیز بررسی موضوع پرچم و مبانی آن گویای همین نکته خواهد بود که پرچم از دو ساحت مختلف، یعنی بعد شکلی و بعد نمادین آن قابل بررسی است. بعد شکلی یعنی رنگ و طرح و علامت های آن از مبانی فقهی خاصی برخوردار نیست، هرچند نمادها، ارمان ها و نکات متعددی در طراحی آن مد نظر قرار گرفته است. اما از بعد نمادین، از آنجا که این پرچم نماد استقلال و اقتدار حکومت اسلامی مستقر در ایران به شمار می رود، نه تنها از مظاهر ملی به حساب می آید، بلکه بر اساس ادبیات فقهی از شاعر الهی و اسلامی نیز محسوب شده و احترام و تعظیم آن به عنوان یکی از شائت الهی الزامی خواهد بود. از همین رو قانونگذاران اساسی کشورمان، این نماد محترم و مقدس را در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورد اشاره قرار داده و اصل هجدهم قانون اساسی را به آن اختصاص داده اند.

ارزیابی بخش های گزارش

الف) عنوان

- آیا عنوان گزارش بیان گر اهمیت موضوع آن است؟ بله

- آیا محتوای گزارش در راستای بحث و بررسی پیرامون عنوان تهیه و ارائه شده است؟ خیر

- آیا چکیده دقیقا آینه تمام نمای مطالعه است؟ گزارش فاقد چکیده است.

- اگر چکیده به تنهایی مورد بررسی قرار گیرد، آیا به اندازه کافی خلاصه و چکیده کل مقاله است؟ گزارش فاقد چکیده است.

- آیا چکیده گزارش دارای بخش واژگان کلیدی است؟ گزارش فاقد چکیده

است.

ب) فهرست

- آیا گزارش دارای فهرست اجمالی و تفصیلی است؟ گزارش دارای فهرست اجمالی است.

- آیا جدول ها، نمودارها و تصاویر دارای فهرست جداگانه اند؟ خیر

- آیا گزارش دارای فهرست اعلام و اشخاص، مکان ها و ... است؟ خیر

پ) مقدمه

- آیا مقدمه، توجیه منطقی از مطالعه و یا هدف از مقاله (بیانی از مشکل موجود و بررسی متون) را شامل می شود؟ خیر

- آیا اهداف مطالعه به وضوح شرح داده شده است؟ خیر

- آیا از واژگان کلیدی و اصطلاحات مهم گزارش تعاریف مشخص ارائه شده است؟ خیر

- آیا پیشینه تاریخی بحث مورد نظر در منابع معتبر داخلی و خارجی در گزارش مطرح شده است؟ خیر

ت) روش کار

- آیا از روش های معتبر و قابل اعتماد استفاده شده است؟ روش گزارش، توصیفی و اقتباسی است.

- آیا روش های انتخاب شده توسط نویسندگان قادر به پاسخ به سوالات تحقیق می باشد؟ خیر

- آیا روش های مورد استفاده به وضوح شرح داده شده اند؟ خیر
- اگر یک مطالعه تحقیقاتی مشابه توسط محققین دیگری انجام شود، می تواند همین نتایج را در پی داشته باشد؟ خیر

ث) یافته ها

- آیا یافته ها به خوبی سازماندهی شده است؟ خیر

- آیا نتایج به وضوح شرح داده شده است؟ خیر

- آیا روش های آماری مناسب انتخاب شده است؟ گزارش فاقد روش های آماری است.

- آیا نتایج گزارش از طریق آزمون راستی آزمایی شده است؟ خیر

- آیا نتایج گزارش از رویای و پایدی قابل قبول برخوردار است؟ خیر

ج) بحث

- آیا نتایج مهم به اختصار بیان شده است؟ بله

- آیا نویسندگان مشخصا بیان کرده اند که فرضیه آنها در این مطالعه ثابت شده یا نه؟ خیر

- آیا یافته های این مطالعه با مطالعات مشابه پیشین در این زمینه مقایسه شده است؟ خیر

- آیا محدودیت های مطالعه ذکر شده است؟ خیر

- آیا برای انجام پژوهش های بعدی پیشنهاداتی ارائه شده است؟ خیر

چ) جدول ها، نمودارها و تصاویر

- آیا مدل مفهومی گزارش در قالب شکل ارائه شده است؟ خیر

- آیا جدول ها، نمودارها و شکل ها ویژگی های کلیدی مطالعه را نشان می دهند؟ گزارش فاقد جدول، نمودار و شکل است.

- آیا تصاویر، جدول ها و نمودارها شفاف و قابل فهم هستند و دارای بالونیس و زیرنویس مناسب می باشند؟ گزارش فاقد جدول، نمودار و شکل است.

ح) پیوست ها

- آیا پیوست های گزارش حاوی اطلاعات مفید است؟ گزارش فاقد پیوست است.

- آیا پیوست ها به کسب آگاهی بیشتر در مخاطبان کمک می کند؟ گزارش فاقد پیوست است.

- آیا پیوست ها حاوی فرم ها و اسناد مرتبط با گزارش است؟ گزارش فاقد پیوست است.

خ) منابع

- آیا منابع کافی برای اهداف این مطالعه در جامعه

وجود دارد؟ بله

- آیا سبک نوشتن منابع منطبق با دستورالعمل های علمی است؟ بله

- آیا منابع مهم و کلیدی به روز بوده اند و با دقت گزارش شده اند؟ خیر
- شیوه ارائه مستندات و ارجاعات در گزارش چگونه است؟ بصورت پاورقی
- آیا گزارش منابعی برای مطالعه بیشتر مخاطبان ارائه کرده است؟ خیر
- آیا گزارش از منابع بین بخشی و این رشته ای داخلی و خارجی معتبر استفاده کرده است؟ خیر

ارزیابی محتوایی گزارش

الف) سامان مندی

- آیا گزارش یک کل سامان مند را تشکیل می دهد؟ خیر

- آیا گزارش برای ساماندهی محتوایی خود مدل مفهومی ارائه کرده است؟ خیر

ب) خیر

- آیا گزارش دارای فرضیه یا فرضیه هایی با سوالات مشخص است؟ خیر
- آیا عناوین موجود در گزارش دارای انسجام و هماهنگی است؟ خیر
- آیا بسط و توضیح مطالب در هر پاراگراف، بخش، فصل و ... در گزارش انجام شده است؟ بله

- آیا گزارش دارای فرضیه یا فرضیه هایی با سوالات مشخص است؟ خیر

- آیا محتوای گزارش دارای سطح خاصی از نوآوری در نظریه پردازی و اندیشه ورزی است؟ خیر

- آیا گزارش مدعی صورت بندی جدید از مبانی نظری قدیمی است؟ خیر

- آیا در گزارش توانایی های نوین فناوریانه وجود دارد؟ خیر

- آیا گزارش مدعی ارائه محصولات یا خدمات جدید است؟ خیر

- آیا محتوای گزارش دارای توانایی خاص در ایجاد یا گسترش گفتمان اجتماعی را دارد؟ خیر

- آیا خواندن این گزارش تفکر نقادانه را ترغیب می کند؟ خیر

پ) اهمیت

- آیا نسبت حجم مطالب به اهمیت موضوع در گزارش کافی است؟ خیر

- آیا جنبش مطالب در گزارش بر اساس درجه اهمیت موضوعات و وزن محتوایی آنها انجام شده است؟ خیر

- آیا در نگارش مطالب در گزارش به موضوعات اولویت دار توجه شده است؟ خیر

ت) شویایی، روشنی و قابل فهم بودن

- آیا متن گزارش روان و سلیس است؟ خیر

- آیا در گزارش مطالب به روشنی توانسته اند موضوعات مرتبط با خود را مطرح کنند؟ خیر

- آیا گزارش ساده و قابل فهم است؟ خیر

ث) جامعیت

- آیا گزارش به لحاظ موضوعی جامعیت دارد و وجوه مختلف موضوع را

چالش قانون

پوشش می دهد؟ خیر
- آیا استفاده از تصاویر، نمودارها، جدول ها و ... توانسته است به همه جانبه بودن گزارش کمک کند؟ گزارش فاقد تصویر، نمودار و جدول است.
- آیا مؤلف از ساختارها و کلمات رایج در متون علمی و نیز سبک نویسندگی استفاده کرده است؟ خیر
- آیا گزارش از ویژگی های بینامتنی برخوردار است؟ خیر
- آیا گزارش برای کمک به درک جامع، الگو یا مدلی خاص برای ساده سازی روابط پدیده مورد نظر با سایر پدیده ها ارائه کرده است؟ خیر
ج) اعتبار
- آیا گزارش مبتنی بر پژوهش های روزآمد حوزه تخصصی مربوطه است؟ خیر
- آیا شواهد، منابع و استدلال های موجود در گزارش از اعتبار علمی لازم و کافی برخوردار است؟ خیر
- آیا اعتبار علمی گزارش از سوی یافته های پژوهشی معتبر داخلی و خارجی تایید می شود؟ خیر

ارزیابی اجتماعی گزارش

الف) مخاطبان و ذینفعان

- مخاطبان و ذینفعان این گزارش چه کسانی هستند؟ اعضای شورای

نگهبان

- آیا انتشار این گزارش مورد استقبال مخاطبان و ذینفعان قرار گرفته است؟ نامشخص

- آیا این گزارش مخاطبان را به پژوهش بیشتر در رابطه با موضوع تخصصی

ترغیب می کند؟ نامشخص

- آیا گزارش حاضر توانایی برطرف کردن نیازهای مخاطبان و ذینفعان خود را دارد؟ نامشخص

ب) تاثیرگذاری اجتماعی

- آیا گزارش در بحث پیرامون پدیده مورد نظر خود از جامعه نگرى قابل قبول برخوردار است؟ خیر

- آیا گزارش پیش نیازها و پیش فهم های ضروری و مورد نیاز برای فهم خود را به مخاطبان ارائه کرده است؟ خیر

- آیا گزارش برای علل و آثار مشکلات متعدد موجود در زندگی مردم تحلیل مناسبی ارائه کرده است؟ خیر

- آیا گزارش برای حل مشکلات زندگی مردم دارای طرح اجرایی با پیشنهادهای مشخص و مستدل است؟ خیر

- آیا گزارش برای کارآمدی راهکارهای پیشنهادی خود برای حل مشکلات زندگی مردم روش راستی آزمایی خاصی را پیشنهاد کرده است؟ خیر

چ) جدول ها، نمودارها و تصاویر
- آیا گزارش نتبستت خود را با اسناد فرادست و فرودست کشور معین کرده محقق سازد؟ خیر

- آیا ناشر مجموعه نظرات مخاطبان و بازخوردهای مجامع علمی را پیرامون گزارش منتشر کرده است؟ خیر

- آیا گزارش نسبتت خود را با اسناد فرادست و فرودست کشور معین کرده است؟ خیر

- آیا گزارش مطالبی پیرامون کارآمدی و عملکرد قوانین مرتبط با موضوع بحث خود را ارائه کرده است؟ خیر

- آیا انتشار این گزارش بازتاب های رسانه ای گسترده در پی داشته است؟ خیر

پ) نیازمحوری

- این گزارش چه نیازی (بنیادی، تخصصی، درسی، کمک درسی و عمومی) را تأمین خواهد کرد؟ نیازهای عمومی

- آیا گزارش توانایی علمی و عملی برای تفکیک نوع نیازهای مخاطبان (خلاها، کمبودها، تهدیدها، آسیب ها، ضعف ها، فرصت ها، قوت ها، ضرورت ها و اولویت ها) و برنامه ریزی و اجرای برنامه های متناسب با آن را (برنامه های ایجادى، جبرانى، پیشگیرانه، مقابله ای، تقوینى، توانمندسازى، ارتقائى، تأمینى و انتخابى) دارد؟ خیر

- آیا توانایی هدف گذاری، راهبردگذاری، سیاستگذاری و سازماندهی مرتبط با موضوع برای رفع سطوح گوناگون نیازهای مخاطبان در گزارش وجود دارد؟

پ) رتبه ها و جایز

- آیا گزارش دارای رتبه و جایز ملی و بین المللی است؟ خیر

- آیا گزارش دارای ارجاعات داخلی و خارجی از سوی منابع علمی معتبر است؟ خیر

ت) تقدیر و تشکر

- آیا در گزارش از شخصیت های حقیقی و حقوقی موثر در کار (اعم از امور علمی و فنی و...) سیاستگذاری شده است؟ خیر

- آیا گزارش در مجامع علمی داخلی و خارجی مورد تقدیر قرار گرفته است؟ خیر

ارزیابی های شکلی گزارش

الف) ویراستاری فنی

- آیا تعداد کلمات و صفحات گزارش برای بیان کامل موضوع گزارش کافی است؟ خیر

- آیا عنوان گذاری اصلی و فرعی در گزارش به درستی انجام شده است؟ خیر

- آیا نوع صفحه آرایی (نوع و اندازه خط، فاصله خطوط، حاشیه ها، سرفصله و پاورقی و ...) گزارش مناسب است؟ خیر

- آیا آیین نگارش واژگان و جملات بر اساس زبان فارسی معیار در تدوین گزارش رعایت شده است؟ خیر

- آیا در گزارش برای واژگان و اصطلاحات علمی بیگانه، سازى مناسب انجام شده است؟ خیر

- آیا نشانه گذاری در گزارش (مانند ویرگول، نقطه، خط تیره، ویرگول نقطه و پرانتز و ...) به درستی انجام شده است؟ خیر

ب) ویراستاری علمی

- آیا ناظر یا ویراستار تخصصی به وظایف خود عمل کرده است؟ خیر

- آیا گزارش از زمان انتشار چاپ اول تاکنون بروزرسانی شده است؟ خیر

- آیا محتوای گزارش نیاز به حذف مطالب دارد؟ بله

- آیا محتوای گزارش نیاز به اضافه کردن مطالب دارد؟ بله

- آیا گزارش حاضر نیاز به ویراستاری ادبی دارد؟ بله

ج) ویژگی های خاص

- آیا گزارش دارای ویژگی های خاص مانند کادر های خلاصه پیام، سخنان بزرگان، تاریخچه و... است؟ خیر

- آیا گزارش دارای صفحه شناسنامه است؟ بله